

1789 - 1989 Dvestoletnica francoske revolucije

Svetovna zgodovina ima za seboj veliko mejnih dogodkov, ki so tako ali drugače krojili usodo narodom in državam, posameznikom in skupnostim. Posebej to dobro pozna moderna evropska zgodovina, ki je spočela celo vrsto prelomnih idej, te pa so nato odločilno vplivale na sam potek vojaške ter politične zgodovine zadnjih stoletij; od Lutrove reformacije dalje do francoske revolucije. Izven Evrope pa je nekaj let prej našla ugodna tla na ameriškem ozemlju, ko je prišlo do neodvisnosti Združenih držav Amerike; tako zlasti Ameriška deklaracija (Virginijska) o pravicah iz leta 1776 ter nato Deklaracija o pravicah človeka in državljana, ki jo je sprejela francoska narodna skupščina 26. avgusta 1789.

Slednja pomeni nekako temeljno listino, ki je izšla iz francoske revolucije in na njej slonijo ne le še današnja francoska ustavna načela, ampak velika večina sodobnih demokratičnih držav. Res je že angleška Magna Charta Libertatum — Velika lista o svoboščinah — iz leta 1215 določila nekatera bistvena načela ustavne države, ki še danes veljajo in pomenijo temelj angleške nepisane ustave. Ob vsem tem so se gotovo oplajali tudi veliki politični misleci moderne dobe, tako zlasti Locke, Spinoza in Hume, tik pred francosko revolucijo pa zlasti Rousseau. In vsa kasnejša oz. sodobna evropska zgodovina in politični razvoj demokratičnega sveta temelji na teh osnovah.

V naslednjih vrsticah ne bomo proslavljali ali obravnavali dogodkov izpred dvesto let nazaj oziroma razvoja takratnih prizadevanj za zlom monarhičnega absolutizma in preustroj države v republiko. Zato pa si raje oglejmo vsaj nekaj principov, ki so v zgoraj omenjeni francoski Deklaraciji najpomembnejši in še vedno aktualni.

»Ljudje se rodijo in živijo svobodni ter enaki v pravicah...« (1. člen) — V teh nekaj besedah je zapopadeno jedro človekove enakopravnosti oziroma dve od znanih treh temeljnih načel revolucije (svoboda, bratstvo, enakost). Ta pomembna izjava, ki so jo predstavnik francoskega ljudstva zaobjeli v glavo Deklaracije o pravicah človeka in državljana, je kot nenaden blisk osvetlila temo takratnega političnega neba in odprla

dalje na 2. strani ■

JUGOSLAVIJA na usodnem razpotju

V zadnjih dneh se je politični položaj v Jugoslaviji nevarno zaostril, saj je postalo očitno, da obstaja v Zvezi komunistov globoko razhajanje glede izhoda iz hude gospodarske, politične, družbene in moralne krize. Zlasti v južnih delih Jugoslavije, kjer je prišlo ponekod do pravega gospodarskega zloma, prevladuje prepričanje, da je izhod možen le ob okrepitvi partije pod vodstvom energičnega voditelja, ki bi še okrepil princip demokratičnega centralizma s poveljniškim načinom dajanja nalog članom popolnoma poenotene partije, medtem ko so v razvitejših delih države, zlasti v Sloveniji in na Hrvaškem, sprevideli, da je rešitev le v nadaljnji demokratizaciji ob spoštovanju avnojskih principov jugoslovanske federacije.

Ob upoštevanju teh dilem si lahko nato lažje razlagamo zadnje dogodke v Jugoslaviji, zlasti še v Črni gori, kjer je na pritisk ulice prišlo do odstopa vseh oblastnih in partijskih organov, vprašanje pa je, kdo to ljudsko gibanje navdihuje in kakšni struji v jugoslovanski partiji prinaša koristi. Mandat za sestavo nove jugoslovanske vlade je bil sicer poverjen umirjenjšemu Hrvatcu Anteju Markoviću, ki se odlikuje po velikih gospodarskih sposobnostih in izkušnjah, srbski kandidat Borislav Jović pa ni prodril. Nekatera govorniška izvajanja na konferenci vojvodinskih komunistov v Novem Sadu pretekli teden pa so jasno do-

kazala, da se Milošević oz. ljudje, ki prisegajo na njegovo koncepcijo, nikakor niso odrekli unitarizmu in močni partiji, ki naj obvladuje vsa področja družbenega življenja. Šli so celo tako daleč, da so zahtevali takojšen sklic izrednega kongresa Zveze komunistov Jugoslavije in odstop njenega predsednika Stipeta Suvarja, češ da preveč popušča različnim nacionalizmom in pojavom ideoloških odklonov. Še posebej hudi napadi in kritike so se pojavili na račun slovenskega političnega vodstva, ki naj bi po mnenju nekaterih govornikov ne bilo več sposobno zastopati koristi večine slovenskega naroda.

Kot odgovor na te kritike in napade lahko smatramo več govorniških posegov in razprav na zadnjem zasedanju Centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije, ki je bilo zadnji ponedeljek v Ljubljani. Mnogi člani so izrazili zaprepaščenje nad nizkim tonom razprav vojvodinskih komunistov in poudarili pravico slovenskega naroda, da si sam izbira svoje voditelje brez nepotrebnih varuhov. Na zasedanju je tudi prevladalo prepričanje, da so v današnjem slovenskem in jugoslovanskem trenutku nujne določene oblike političnega pluralizma, ki so potrebne za to, da bi spodbudili najširše ljudske sloje in družbene skupine k sodelovanju pri razreševanju globoke krize. V tem okviru je torej

dalje na 2. strani ■

Slovenska gimnazija v Celovcu prejela Tischlerjevo nagrado

Koroški Slovenci so se v ponedeljek, 23. t.m., spomnili 10. obletnice smrti znanega in zaslužnega slovenskega koroškega politika, kulturnega delavca in solnika dr. Jožka Tischlerja. Ob tej priložnosti sta Narodni svet koroških Slovencev in Krščanska kulturna zveza priredila spominsko svečanost, na kateri sta podelila 10. Tischlerjevo nagrado Zvezni gimnaziji za Slovence, to je najpomembnejši slovenski kulturni ustanovi na Koroškem.

Dr. Jožko Tischler je bil ustanovitelj in prvi ravnatelj slovenske gimnazije v Celovcu, s katere so izšli domala vsi sedanji slovenski koroški javni delavci tako na političnem kot na kulturnem področju.

Spominske svečanosti so se začele z mašo zadušnico, ki jo je v župnijski cerkvi

v Žrelcu daroval prof. Zablatnik, prvi ravnatelj slovenske gimnazije po upokojitvi dr. Tischlerja. Med mašno daritvijo je kratko spregovoril Jože Kopeinig, ki je orisal duhovni lik pokojnega ravnatelja.

Predstavniki Kršč. kult. zveze in Narodnega sveta koroških Slovencev, ki ga je dr. Tischler ustanovil leta 1949 in mu bil dolga leta predsednik, so nato položili venec na pokojnikov grob. Venec so položili tudi predstavniki jugoslovanskega generalnega konzulata v Celovcu. Predsednik NSKS dr. Grilc je ob grobu imel krajši govor, v katerem je opozoril na temeljne smernice političnega delovanja dr. Jožka Tischlerja. Tako je zlasti poudaril njegovo zavzemanje za enotnost koroških Slovencev

dalje na 2. strani ■

RADIO TRST A

1789 - 1989

Dvestoletnica francoske revolucije

■ NEDELJA, 29. januarja, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.20 Koledarček; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 10.15 Mladinski order: »Carski sel« (Jules Verne); 11.00 Nediški zvon; 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Narodnostni trenutek Slovencev v Italiji; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Janez Povše: »Gost v studiu«. Radijska igra; 15.30 Sport in glasba; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ PONEDELJEK, 30. januarja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Tigrova duša — spomini na Alberta Rejca; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 V ponedeljek ob 12h; 12.40 Zborovska glasba; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 13.30 Gospodarska problematika; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Goriški razgledi; 15.00 Scipio Slataper: »Moj Kras« v prevodu Marka Kravosa; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Kmetijski tednik; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ TOREK, 31. januarja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Svet v črno-belem; 12.40 Zborovska glasba; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 13.30 Od Milj do Devina; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 »Detektiv Prismoda«, nagradna oddaja za mlade detektive; 14.30 Iz Benečije; 15.00 Roman v nadaljevanjih: Eugène François Vidocq: »Moje pustolovščine«; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 »Slovensko pismo«. Pisna pričevanja slovenskih umetnikov; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ SREDA, 1. februarja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.20 Dobro jutro po naše; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Zdravniška posvetovalnica; 12.40 Zborovska glasba; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 13.30 Na goriškem valu; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Govorimo o glasbi; 15.00 Roman v nadaljevanjih: Eugène François Vidocq: »Moje pustolovščine«; 15.16 V našem zaporu; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Literarne podobe: Večna ženska proza; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ ČETRTEK, 2. februarja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Živeti zdravo; 12.40 Zborovska glasba; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Dvigljena zavesa; 15.00 Roman v nadaljevanjih: Eugène François Vidocq: »Moje pustolovščine«; 15.17 Pri nas na obisku (pevci in skupine slovenske lahke glasbe); 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mešani zbor »Vilnius« iz Vilne na Litovskem; 18.00 Četrto srečanje: Mal' položi dar domu na oltar — zanimivosti iz arhiva Ciril-Methodove šole v Trstu ob 100-letnici ustanovitve; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ PETEK, 3. februarja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Koroški portreti; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Ženske in politika; 12.40 Zborovska glasba; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 13.30 Od Milj do Devina; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotichek: »Pravljični svet v barvah«; 14.30 Zapis in glasba; 15.00 Roman v nadaljevanjih: Eugène François Vidocq: »Moje pustolovščine«; 15.19 Naši kraji in ljudje; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Kulturni dogodki; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ SOBOTA, 4. februarja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Marava ima vedno prav; 12.40 Zborovska glasba; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 »Glas od Režije«; 15.00 Zabavnoglasbeni program; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 »Zamislil sem si stvar za gledališče ali potovanje skozi čas.« Umetniški večer s Stanislavo Bonisegna; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ nadaljevanje s 1. strani

nove razsežnosti državam, narodom in posameznikom. Čeprav je nato revolucionarni ustroj večkrat sam zapadel v huda protislovja in tudi kruto pogazil same temelje svobodoljubne deklaracije, pa je vseeno pomenil velik doprinos v novo obdobje političnega in družbenega življenja Evrope in sveta.

»Cilj vsakega političnega združevanja je ohranitev naravnih in nezastarljivih človekovih pravic. Te pravice so svoboda, lastnina, varnost in upor proti zatiranju.« (2. člen) — Gre za manifest politične in socialne svobode ter priznanje neodtujljivih pravic človeka, izhajajočih iz naravnega zakona.

»Načelo vse suverenosti izvira predvsem iz ljudstva ...« (3. člen) — S tem se sprejemajo načela o ljudski suverenosti oz. vrhovnosti, ki so ga sicer že prej, tudi razni krščanski filozofi novega veka v bistvu sprejeli. To je vsekakor slovesna potrditev pravic naroda in njegove vloge do države.

»Svoboda je v tem, da lahko storiš vse, kar ne škodi drugemu ...« (4. člen) — Gre za definicijo svobode, ki sicer ne zajema vseh njenih aspektov, vendar lepo odraža zlasti socialno pojmovanje iste. Je morda tudi variacija na evangeljsko »Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe!«. Ideja

svobode je seveda tudi v svojih neštevilnih razlagah prej in potem, od strani mislecev ali ideologij in strank zadobila še druge podobe, vendar je prav v tej listini morda praktično in načelno stopila iz teorije v prakso, iz knjig in razprav v samo politično areno.

»Nihče ne sme biti vznemirjan zaradi svojega prepričanja, tudi verskega ne ...« (10. člen) — Zgovorna in jasna zahteva po eni od osnovnih pravic človeka, ki predstavlja bazo vsake moderne demokracije!

»Svobodna izmenjava mišljenja in misli je ena najdragocenejših človekovih pravic ...« (11. člen) — Še dodatna, a vendar globoka deklaracija o eni izmed še danes marsikje teptanih pravic, ki predvsem iz človeka naredi — človeka oz. ga razlikuje od živali. Tisk, govor — danes sodobna javna občila — imajo v tem stavku svoje osnovno jamstvo za svobodni razvoj.

To je le nekaj odlomkov iz te zgodovinske listine in njenih sedemnajstih členov, listine, ki je vsekakor spremenila obraz političnemu in socialnemu življenju sodobne družbe. S tem pa sta poudarjena pomen in zasluga njenih očetov in nasploh prizadevanj premnogih, ki so v vseh časih in v vseh krajih tudi z žrtvijo doprinesli svoj delež k rasti in razmahu teh idealov!

a. b.

Slovenska gimnazija v Celovcu...

■ nadaljevanje s 1. strani

v narodnopolitičnem pogledu in za sodelovanje z matičnim narodom, ljubezen do koroškega ljudstva in vero v božjo pomoč.

V avli slovenske gimnazije v Celovcu je bila nato slovesna podelitev 10. Tischlerjeve nagrade. Pred nabito polno dvorano so spregovorili ravnatelj prof. Vospornik, predsednik NSKS dr. Grilc, predsednik Krščanske kulturne zveze prof. Janko Zerzer in šolski nadzornik za slovenski jezik prof. Anton Feinig.

Dr. Grilc je poudaril, da sta NSKS in Krščanska kulturna zveza sklenila podeliti 10. Tischlerjevo nagrado Slovenski gimnaziji, ker gre za ustanovo, ki s svojim več kot tridesetletnim delom prinaša slovenski narodni skupnosti na Koroškem, predvsem pa mladini, vsestransko izobrazbo, ljubezen do materinščine in narodno samozavest ter ponos. Na svečanosti je bilo sporočeno, da se bo odslej iz te nagrade vsako

leto prirejal v okviru slovenske gimnazije govorniški tečaj, namenjen dijakom in dijakinjam, ki bo potekal pod pokroviteljstvom NSKS in Krščanske kulturne zveze ter pod strokovnim vodstvom slovenskih profesorjev.

Spominske svečanosti in podelitve 10. Tischlerjeve nagrade so se udeležili številni predstavniki slovenskega političnega in kulturnega življenja na Koroškem, s Primorskega je prišla delegacija Slovenske skupnosti, ki jo je vodil predsednik Marjan Terpin; prisotna pa je bila tudi kvalificirana delegacija Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije. Na svečanosti je sodeloval mladinski pevski zbor Slovenske gimnazije pod vodstvom prof. Kovačiča.

—o—

Predsednik tržaške pokrajine Crozzoli je pred dnevi obiskal občini Dolino in Nabrežino.

Jugoslavija na usodnem razpotju

■ nadaljevanje s 1. strani

treba razumeti ustanovitev Slovenske demokratske zveze pred nedavnim v Ljubljani, okrog katere se zbira predvsem slovensko izobraženstvo, napovedujejo pa tudi ustanovitev še nekaterih drugih neodvisnih skupin, npr. socialdemokratske zveze. Po obstoječi ustavi in zakonodaji sicer ni možno delovanje tovrstnih organizacij zunaj Socialistične zveze, a je očitno, da tudi v taki obliki, v okviru SZDL, pri mar-

sikom povzročajo nezaupanje in sume, kar pa je pogojeno s prvimi leninistične logike v sistemih realnega socializma.

Gre, kot vidimo, za resne in daljnoročne dileme v nadaljnjem družbenopolitičnem razvoju Slovenije in Jugoslavije, kako pa se bodo razpletle, bomo verjetno spoznali že v začetku prihodnjega tedna, ko se bo v Beogradu sestal Centralni komite Zveze komunistov Jugoslavije, ki se tem vprašanjem ne bo mogel ogniti.

Umrl je Salvador Dalí

»Salvador Dalí je bil poslednji iz generacije ustvarjalcev, ki so z revolucionirali umetnost našega stoletja. Ustvaril je svet poezije in paradoksa ter ga je za nas vse podal na čudovit način. Bil je Katalonec, povezan s svojo zemljo, predvsem pa je bil umetnik, ki se je zavedal, kako važni sta provokacija in simbolika v nasprotju s težnjami po poenotenju, ki so tako značilne za naš čas«. Te besede je izrekel španski prosvetni minister Jorge Semprun, kmalu zatem, ko se je raznesla vest, da je v 84. letu starosti umrl Salvador Dalí, glavni in najvidnejši predstavnik nadrealizma, slikar nemira, iskalec čudaštva, genialen in nemiren.

Umrl je v svojem rojstnem mestu Figueras, kjer že nekaj let obstaja največja zbirka njegovih umetnin. Ta in še druga umetniška dela, ki jih zapušča genialni Katalonec, bodo po vsej verjetnosti prešla v državno last, saj pokojnik nima direktnih potomcev, z edino sestro pa se je razšel, ko je ta nasprotovala njegovi edini, velikim življenjski ljubezenski zvezi z Galo Dimitrovno Dianarofovo, ki je bila tudi njegova umetniška navdihovalka.

Ta bežni zapis se ne more spuščati v analizo tako zapletene in duhovno tako bogate osebnosti, kot je bil Dalí, ki se je ob slikarstvu z velikim uspehom preizkusil tudi s kiparstvom in z drugimi oblikami upodabljače umetnosti. Njegova značilnost je bila, da je zapeljal na tako ne navadna stranpota, kot je oblikovanje draguljev. Celo v dekoraciji velikih izložb v New Yorku se je preizkusil, segel pa je tudi na literarno področje in je med drugim napisal roman z naslovom »Zastrti obrazki«. Bil je dalje znamenit ilustrator in celo scenografije se je lotil, pri tem pa je postal prijatelj in sodelavec znamenitega španskega režiserja Bunuela. Z njegovo smrtjo se končuje veliko poglavje v sodobni zgodovini umetnosti, kot vsem velikim poglavjem pa je tudi temu usojeno, da ostaja za vedno last človeštva.

Pripravlja se simpozij v Innsbrucku

Poleti je bil simpozij v Melku, na katerem se je zbralo več kot sto znanstvenikov in umetnikov iz vse Evrope in Amerike. Govorili so o obdobjih deželah, njihovi kulturi, literaturi, politiki in o perspektivah za prihodnost, ki naj bi bila sodelovanju med Zvezno republiko Nemčija, Avstrijo, Jugoslavijo, Češkoslovaško, Madžarsko in Romunijo bolj naklonjena kakor doslej.

Morda se motimo, a zdi se nam, da je vabilo na literarni simpozij v Innsbrucku v zadnjih dneh maja, ki smo ga pred kratkim prejeli, nekakšno nadaljevanje pozitivnih premikov v navezovanju stikov iz Melka. Srečanje v Innsbrucku bo namenjeno zelo zanimivi temi »Znamenja časa v sodobnem romanu«. Med povabljeni je nekaj pomembnih evropskih romanopiscev. Naštetimo nekaj imen: beograščana Predraga Palavestro in Milorada Pavića, tržačana Fulvio Tomizzo in pražana Bohumila Hrabala.

Organizator tega srečanja je predstojnik Instituta za primerjalno književnost univerze v Innsbrucku jugoslovanski rojak dr. Zoran Konstantinović, mednarodni uveljavljeni izvedenec za literaturo. Konstantinović že vrsto let deluje

dalje na 8. strani ■

Umrl je dr. Tine Debeljak

V Buenos Airesu v Argentini je 20. t.m. umrl najvidnejši predstavnik starejše generacije slovenskih kulturnikov v zdomstvu dr. Tine Debeljak. Imel je 85 let, v svojem plodnem ustvarjalnem življenju pa se je uveljavil kot pesnik in prevajalec, mentor in urednik ter literarni kritik in zgodovinar. Rodil se je v Škofji Loki leta 1903, slavistiko pa je študiral v Ljubljani, Pragi in na Poljskem. Postal je profesor, kasneje pa kulturni urednik dnevnika »Slovenec«. Bil je glavni urednik katoliške literarne revije »Dom in svet«.

Politično se je udeleževal v Slovenski ljudski stranki in je leta 1945 emigriral. Naselil se je v Argentini, kjer je bil med vodilnimi sodelavci Slovenske kulturne akcije, revije Meddobje in kulturnih rubrik tednika »Svobodna Slovenija«. Samo v Argentini je napisal več kot tisoč člankov.

Skoraj do konca je teden za tednom spremljal slovenske knjižne novosti. Zadnja leta se je manj oglašal, vendar je bil do zadnjega še pri moči. Na mrtvaški oder so ga položili v domači hiši, sredi nepreglednega števila knjig na policah obsežne sprememnice. Pogreb je bil v nedeljo, 22. t.m.

Dr. Debeljak je izhajal še iz generacije križarjev in katoliških ekspresionistov. Napisal je več pesniških zbirk. Njegova zaslug je, da sta postali znani veliki imeni dveh pesnikov, ki sta padla na protipartijski strani, a sodita danes po kvaliteti v vrh slovenske poezije tega stoletja. To sta France Balantič in Ivan Hribovšek. Urejal je dela Ivana Preglja, Narteja Velikonje, Stanka Majcna in drugih, zelo veliko pa je tudi prevajal, predvsem iz poljščine. Prevodel je tudi Dantejev Pekel in pa nacionalni ep Argentinec »Martin Fierro«.

Nilde Jotti v Heidelbergu

Predsednica italijanske poslanske zbornice Nilde Jotti je bila te dni gost univertze v zahodnonemškem mestu Heidelbergu. Zbranim slušateljem je predavala o nekaterih aspektih italijanske ustavne ureditve, potem pa je iznesla nekaj predlogov za njene preosnove. Med drugim je ponovila mnenje, da bi kazalo uvesti dvojni tip poslanske zbornice, podobno kot imajo to v Zahodni Nemčiji. Druga zbornica poleg že obstoječe naj bi bila predstavništvo dežel, to pa bi tudi odgovarjalo

ustavnemu načelu deželne ureditve italijanske republike, ki vrednoti avtonomije in načelo decentralizacije.

Nilde Jotti se je dotaknila tudi problema italijanskega davčnega sistema in je grajala prakso, da se obdavčujejo tisti sektorji, ki jih je lahko nadzirati, ni pa zadostnega boja proti sektorjem, ki se izmikajo, in v katerih je največ davčnih utajevalcev. Tako prakso je Nilde Jotti označila za hudo pomanjkljivost tako v političnem kot v moralnem pogledu.

KAJ ZAHTEVA LISTINA 77

Na Češkoslovaškem se je začela z nepričakovano drznostjo in naglico prebujati zahteva po korenitih svoboščinah. »Listina 77«, ki že dolgo let povezuje mirne oporečnike, je na improvizirani tiskovni konferenci v Pragi zahtevala od češkoslovaške komunistične partije, naj postavi na vodilna mesta osebe, ki bi bile sposobne za pravi dialog z vsemi komponentami češkoslovaške družbe.

»Listina 77« zahteva takojšnjo osvoboditev svojega voditelja, pisatelja Vaclava Havela, odstranitev notranjega ministra Kincla in vseh, ki so odgovorni za surovo policijsko represijo v minulih dneh. Glasniki svobodne vesti na Češkoslovaškem zahtevajo tudi legaliziranje vseh neodvisnih

skupin in časopisov, kot se je to pred nedavnim zgodilo na sosednjem Madžarskem. Vaclav Havel je edini vidni evropski pisatelj, ki je danes v zaporu — poudarjajo predstavniki »Listine 77«.

Kot znano, so Havela aretirali pred dobrim tednom, ko je hotel položiti venec na kraj, kjer si je bil pred 20 leti s samosežigom vzel življenje mladi Jan Palach, hoteč s tem izraziti protest nad sovjetskim vdorom na Češkoslovaško. 20-letnica Palachove smrti je sprožila val demonstracij v Pragi in policija je reagirala tako brutalno, da je bilo proteste nad tem slišati celo na zasedanju zunanjih ministrov vse Evrope, zbranih na dunajski konferenci o varnosti in sodelovanju.

Nemčija in tovarna v Libiji

Vodja zahodnonemške obveščevalne službe Wieck bo verjetno izgubil svoje mesto zaradi škandala o vpletenosti zahodnonemških podjetij v gradnjo libijske tovarne kemičnega orožja v Rabti. Časopisi poudarjajo, da sam ni vedel, kaj se dogaja v Rabti, potem pa je vladi posredoval napačne in nezanesljive podatke, zaradi katerih se je tudi kancler Kohl znašel v hudi zagati.

Časopisi v Zahodni Nemčiji pa prinaša-

jo na dan še druge domnevne škandale. Tednik Der Spiegel trdi, da so zahodnonemška podjetja pomagala v Libiji, da lahko njena vojna letala dosežejo izraelsko ozemlje. Stara libijska potniška letala naj bi v ta namen spremenili v leteče cisterne za oskrbo letal z gorivom kar med poletom. Neki drug list, tednik Stern, pa piše, da zahodnonemški znanstveniki pomagajo iraškemu oblastem pri gradnji tovarne bakteriološkega orožja.

Lepa Vida - nova predstava SSG v Trstu

»Lepa Vida« iz narodne pesmi nam je že postala simbol ne samo hrepenenja po lepoti, temveč tudi lepote same. Neprestano jo iščemo, o njej sanjamo in se večkrat poraženi umaknemo, ker tega »najvišjega« ne moremo doseči. Lepa Vida je od Cankarjevih besedil eno izmed del, pri katerem se je avtor najbolj namučil. Eno izmed izjemnih del, v katerega je avtor položil vso svojo umetniško in oblikovno zrelost. Zasnoval jo je že leta 1905. Bratranec Izidorju je pisal: »Delam zelo mnogo ... tragedija "Hrepenenja" izide že poleti ...«

A o »Hrepenenju« odslej dolgo ni bilo nobene glaslu. Drame s sedanjim naslovom se je resneje lotil šele leta 1910, ko je bival na Rožniku. Končal pa jo je v tistih mesecih, ki jih je preživel kot gost Lojza Kraigherja v Slovenskih goricah. Konec aprila 1911. leta je imel založnik Schwenter rokopis v rokah. To potrjuje avtorjevo pismo, ki pravi: »Poslal sem ti rokopis — najboljši, kar sem jih kdaj pisal. V zadnjih dneh leta 1911 — z letnico 1912 je knjiga res izšla. 14. januarja 1912 vabi Govekar avtorja, naj sporoči svoje želje glede zasedbe in sploh uprizoritve, 27. januarja pa je bila že premiera. Izredno hitro tudi za tedanje razmere. Igro je režiral Anton Verovšek. Na dan premiere je pisal Cankar Schwenterju: »Danes sem pri glavni skušnji ušel že sredi prvega akta. Grozno! Če bo premiera taka, se Bog usmili!«

Kaj ga je pognalo iz parterja? Lepo Vido prej dojamemo s sluhom kakor z očmi. To je prej pesem kot drama. Gledalec si ob poslušanju ustvari vizijo, ki se lahko bije s tisto, ki mu jo nudi igralec po režiserjevih napotkih.

Točno po sedeminsedemdesetih letih, toliko jih je prešlo od krstne uprizoritve v ljubljanski Drami, nudi Slovensko stalno gledališče svojo Lepo Vido. Upajmo, da bodo gledalci tokrat obseleli na svojih sedežih.

A. R.

—o—

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

IVAN CANKAR
LEPA VIDA

Režija: Meta Hočevnar

Premiera v petek, 27. januarja, ob 20.30 v Kulturnem domu v Trstu. ABONMA RED A.

Ponovitve:

v soboto, 28. januarja, ob 20.30 — ABONMA RED B — prva sobota
v nedeljo, 29. januarja, ob 16.00 — ABONMA RED C — prva nedelja
v sredo, 1. februarja, ob 20.30 — ABONMA RED D — mladinski v sredo
v četrtek, 2. februarja, ob 20.30 — ABONMA RED E — mladinski v četrtek

Janez Rotar o Trubarju in Južnih Slovanih

Primož Trubar, oče prve slovenske knjige, je bil izrednega pomena tudi za književnost drugih južnoslovanskih narodov. To izhaja iz obsežne in temeljite zgodovinske študije profesorja Janeza Rotarja »Trubar in Južni Slovani«, ki jo je avtor predstavil v ponedeljek, 23. t.m., v Peterlinovi dvorani v Trstu. Uvodoma je raziskovalec pojasnil, da se je začel s to temo ukvarjati pred petimi leti, ko so bile na Slovenskem, a tudi na slavističnih inštitutih v tujini, v teku priprave na Trubarjeve obletnice.

Avtor knjige je uvodoma obžaloval dejstvo, da Kulturna skupnost Slovenije ni dodelila za-

nimivi predgovori k raznim izdajam svetih knjig, ki jih je Trubar pisal ali v sodelovanju s prevajalci ali sam. Značilno je n.p.r. posvetilo kralju Maksimilijanu Habsburškemu, v katerem podrobno označuje južnoslovanske narode z vidika antropoloških značilnosti, a tudi govorce in samopoimenovanja.

V drugem delu knjige je Rotar spregovoril o etnogenezi južnoslovanskih narodov, kot jo je mogoče rekonstruirati iz Trubarjevih zapisov. Kot znano, je Trubar prvi opozoril na različne narečne skupine med Slovenci, prvi tudi govoril o hrvaškem in srbskem jeziku. Najbolj zanimivo pa je dejstvo, da je Trubar v svojih spisih pozoren tudi na tako imenovane Bezjake, se pravi na ljudstvo, ki živi na levem bregu Sotle in ki so ga sredi prejšnjega stoletja označili z nazivom kajkavci. Trubar Bezjake tudi včasih označuje s pridevnikom »ogrski«, kar so s politično upravnega vidika tudi bili, ker so spadali pod Ogrsko. Za Trubarja pa so tudi Bezjaki sestavni del slovenskega naroda, čeprav so bili že več stoletij upravno in tudi cerkveno ločeni od ostalega narodovega telesa. To v nekem smislu velja vsaj od leta 1094, ko je bila ustanovljena zagrebška škofija in je meja bila postavljena na Sotlo. Vendar je zanimivo, da je tudi za zagrebško škofijo živelo na obeh straneh Sotle isto ljudstvo.

—o—

Odposlanstvo Slovenske skupnosti se je v torek, 24. t.m., sestalo z vodstvom novoustanovljene Slovenske demokratske zveze. Srečanje je bilo v Ljubljani. Za Ssk sta spregovorila deželni tajnik Jevnikar in deželni svetovalec Brezigar.

Kaj pa mednarodna zaščita?

Solsko skrbništvo v Trstu je izoblikovalo načrt o tako imenovani »racionalizaciji« celotnega šolskega omrežja na Tržaškem. Načrt pobliže zadeva tudi slovenske šole. V tej zvezi predvideva združenje didaktičnih ravnateljstev pri Sv. Ivanu in Sv. Jakobu v Trstu, s čimer bi imeli eno samo ravnateljstvo, srednja šola F. Erjavca v Rojanu pa bi postala podružnica srednje šole I. Gruden v Nabrežini. To bi med drugim pomenilo, da bi obe srednji šoli imeli skupno ravnateljstvo.

Načrt tržaškega šolskega skrbništva je predmet interpelacije deželnega poslanca Ssk Bojana Brezigarja. Ta predvsem ugotavlja, da so vse šole, ki jih navaja šolsko skrbništvo, izrecno omenjene v londonskem sporazumu med Italijo in Jugoslavijo ter so zato mednarodno zaščitene. Zato bi bila vsaka enostranska sprememba v obstoječem sistemu slovenskih šol na Tržaškem nezakonita.

Solsko skrbništvo se pri oblikovanju svoje ga načrta ni posvetovalo s predstavnikami krajevnih ustanov in s pristojnimi šolskimi organi, kot predvideva okrožnica ministrstva za šolstvo.

Svetovalec Brezigar zatem navaja nekaj razlogov, ki ne govorijo v prid načrtu o racionalizaciji šolstva na Tržaškem, kot ga je pripravilo šolsko skrbništvo. Zato poziva predsednika deželne vlade, naj posreduje pri šolskem skrbništvu.

BREZIGAR ZAHTEVA, NAJ SE SPOŠTUJE ZAKON

Deželni svetovalec Slovenske skupnosti Bojan Brezigar je vložil vprašanje v deželnem svetu v zvezi z izvajanjem zakona z dne 31.10.1966, št. 935, ki je spremenil člen 72 kraljevega odloka z dne 9.7.1939, št. 1238, kateri ureja delovanje matičnih uradov. Svetovalec Brezigar ugotavlja, da javni uradi ne spoštujejo že omenjenega zakona, po katerem smejo pripadniki narodnih manjšin dajati neitalijanska imena otrokom in so jih pristojni uradi dolžni napisati pravilno, v našem primeru tudi s strešicami. Poslanec Brezigar poudarja, da zakona št. 935 iz leta 1966 ne spoštujejo: — državna finančna uprava pri izdajanju davčne izkaznice; — notranje ministrstvo pri izdajanju potnega lista; — prefektura pri izdajanju voznških dovoljenj; — ministrstvo za prevoze pri izdajanju avtomobilskih listin; — Zavod za socialno skrbstvo (INPS) pri izdajanju pokojninskih knjižic; — Krajevne zdravstvene enote pri izdajanju zdravstvene knjižice.

Deželni poslanec Brezigar naproša predsednika deželne vlade, naj posreduje, da bodo omenjeni javni uradi spoštovali zakonske predpise in prenehali z ravnanjem, ki je med drugim žaljivo za pripadnike slovenske narodne manjšine v Italiji.

VEČER V DSI

Društvo slovenskih izobražencev v Trstu vabi v ponedeljek, 30. januarja, na predavanje, ki ga bo imel ROBIN SCHWEIGER na temo »SEVERNA IRSKA - IZZIV KRISTJANOM«. Predavanje bo v Peterlinovi dvorani s pričetkom ob 20.30.

SLOVENSKI KULTURNI KLUB

vabi na

KONCERT ANSAMBLA PHOENIX

Mladi glasbeniki, dijaki Zvezne gimnazije za Slovence iz Celovca, bodo v glavnem izvajali jazz-rock glasbo. Koncert bo v društvenih prostorih v Ulici Donizetti 3 v Trstu, v soboto, 28. januarja, ob 18.30.

ložbi posebnega denarnega prispevka za izdajo te knjige, zaradi česar je cena visoka in težko dostopna.

Ob predstavitvi je bilo razvidno, da je bil Trubar izredna osebnost, ki je z ustanovitvijo in izoblikovanjem ter izvajanjem programa Južnoslovanskega biblijskega zavoda v Urachu daljnovidno posegel v zgodovino Slovencev, a tudi Hrvatov, Dalmatincev, Bosancev, Srbov in drugih narodov. Za zgodovinarje so še posebej za-

ZAKAJ SLOVENSKA SOLA?

Slovenski mladostnik med identiteto in nevarnostjo asimilacije

Objavljamo zanimivo predavanje, ki ga je imel Davorin Devetak v prostorih društva Jadro v Ronkah.

(Ured.)

Solsko leto 1987/88 se je zaključilo z negativnim izidom za polovico dijakov iz Laškega, ki obiskujejo doberdobski oddelek slovenske nižje srednje šole »I. Trinko« iz Gorice. Ta vest je še posebej prizadela skupnost Slovencev iz Laškega. Solski delavci so na prošnjo staršev po pojasnilih pripisali v glavnem vso odgovornost za nezadovoljive rezultate delovanju posameznih dijakov. Kulturno Društvo Slovencev v Laškem Jadro ni sprejelo takšne omejevalne razlage in je »kontaktiralo« psihologa Riccarda Luccia iz tržaške univerze, da bi osvetlil pojav iz širše in celostnejše perspektive.

Ugledni strokovnjak in tudi pozorni opazovalec večkulture stvarnosti naše dežele je v svojem izvajanju (z dne 19. septembra 1988 v

SKUPNA BOŽIČNICA

sosedov ob državni meji: Rupe, Peči in Mirna bo v nedeljo, 29. januarja, ob 16. uri v župnijski cerkvi v Mirnu. Na sporedu bodo božične pesmi, priložnostni teksti in duhovna misel. Vabljeni!

sejni dvorani in pod pokroviteljstvom Ronške občine) izhajal iz načelne premise. Če sprejmemo kot osnovno vrednoto skupno prisotnost več kultur na tej zemlji ob meji in potemtakem tudi vzajemno oplajevanje različnih kultur (italijanske, slovenske, furlanske itd.), si moramo prizadevati, da bi ohranili »bogato in kompleksno realnost, ki je sestavljena iz takšne mešanice«. Toda ob tem moramo upoštevati dejstvo, da kultura večine teži objektivno k vsrkanju manjšinske kulture, še posebno takrat, ko občuti, da je njena lastna narodnostna identiteta v nevarnosti ali pod vprašajem.

Zato je treba nujno poseči zoper ta asimilacijski proces, ki poteka v raznih sredinah javnega življenja (institucionalno-birokratski odnosi, ga-mas-mediji). Osnovna ugotovitev je torej, da si je treba prizadevati, da bi Slovenci razvili in ohranili močan čut ponosa do lastne narodnostne pripadnosti. Vendar ta ni mišljen v tradicional-

nem smislu besede, ki pomeni zapiranje vase in skrajno defenzivo slovenske skupnosti v togem in narodnostno prenapetem soočanju med obema kulturama. Pač pa gre za neko izvirno opredelitev (narodnostnega ponosa), ki je prirejena sedanjemu bogastvu in kompleksnosti sporočanja (vpliv mas-medijev, odprtje mej v Evropi leta 1992) in izraža zavest o lasti dveh kultur, ki si ne nasprotujeta, marveč se dopolnjujeta in s tem prinašata koristi.

Nujen pogoj, da se sproži ta proces, je vsestransko poznavanje slovenskega jezika; k temu cilju so postavljene javne institucije in strukture (v prvi vrsti šola), a te same ne zadostujejo več.

Slovenci v Italiji namreč živijo v italijanskem univerzumu komunikacij, v katerem so dejavni le redki in nezadostni alternativni kanali slovenskega sporočanja. Poleg tega Slovenci niso strnjena, zaprta in monolitska skupnost, ampak se razvrščajo po različnih »stopnjah slovenskosti«: obstajajo t.i. »Slovenci D.O.C.«, ki živijo v jezikovno homogenih območjih ter tudi takšni Slovenci, ki bivajo v perifernem okolju in katerim je priznana »nižja« stopnja slovenskosti. Ta diferenciacija se prenese tudi v šolo. Toda, če šolska institucija ni sposobna soočiti se s takšno kompleksnostjo, je treba tej dodati druge pobude, stimulanse in dejavnosti, ki naj zadovoljujejo in ustvarijo v mladostniku močan čut narodnostnega ponosa. To ne pomeni ponavljati stare retorične obrede, pač pa ponuditi nove in oprijemljive referenčne modele, v katerih se lahko otroci identificirajo. Ti so lahko »aspekti slovenske kulture, ki so namenjeni otrokom in so zanje privlačni«, možnosti srečanja z drugimi slovenskimi otroci iz Italije in Slovenije ...

Ronški primer spada potemtakem v dokaj širši proces. Po eni strani nista več dovolj družina in šola: slovenski mladostnik, brez omenjenega čuta ponosa, ne bo mogel zdržati silovitim pritiskom, k asimilaciji, ki prihajajo iz zunanjega okolja in od ostalih italijanskih sovrstnikov.

Po drugi strani pa, v splošnem vzdušju odpiranja meja in rasti komunikacij, ki zajema tudi našo deželo in slovensko skupnost, smo še vedno priča zaviralnim težnjam, ki iz nasprotujočih si pozicij (odpor širokih sredin italijanske večinske kulture do slovenskega jezika in kulture, a tudi razna zapiranja znotraj same slovenske skupnosti) povzročajo isti efekt zapiranja. »Zapi-

dalje na 7. strani ■

SVETOVALEC BREZIGAR O UPEPELJEVALNIKU PRI SOVODNJAH

Deželni svetovalec Slovenske skupnosti Bojan Brezigar je te dni vložil v deželnem svetu interpelacijo v zvezi z upepeljevalnikom pri Sovodnjah. Svetovalec Brezigar ugotavlja, kako je bilo znanstveno ugotovljeno, da je zemlja v bližini upepeljevalnika zastrupljena, kar pomeni, da ta naprava povzroča onesnaženje in je njeno delovanje škodljivo za zdravje ljudi.

Deželni svetovalec poziva deželno vlado, naj posreduje, da se takoj prekine obratovanje upepeljevalnika, da goriška pokrajinska uprava ponovno prouči načrt o uničevanju odpadkov in smeti, naj poskrbi za izplačilo škode prizadetemu prebivalstvu in naj določi enako analizo za območja v neposredni bližini naprav za uničevanje odpadkov v deželi.

Upepeljevalnik pri Sovodnjah služi goriški občini in še nekaterim občinam v bližini.

SMReKK

... IN ZA PUST

BALKAN PARTY

KULTURNI DOM - SOBOTA 4. FEB. OB 21. uri — VSTOP Z VABILI — INFORMACIJE 9-13 KULTURNI DOM tel. 33288

V GORICI PREMIERA BROCHOVE MONODRAME

V Kulturnem domu v Gorici je bila v ponedeljek, 23. t.m., premiera monodrame Hermanna Brocha »Povest služkinje Zerline«. Delo avstrijskega pisatelja je za oder priredil Žarko Petan, ki je tudi režiser predstave. Postarano služkinjo Zerlino pa je z veliko občutljivostjo podala Bogdana Bratuževa. Premiera je že sama po sebi tudi velik dogodek za Gorico, saj je to drugič, da Slovensko stalno gledališče postavi premiersko predstavo na oder goriškega Kulturnega doma.

ŠE O ATENTATU PRI PETOV LJAH

Prizivni kazenski postopek pred porotnim sodiščem v Benetkah zaradi atentata v Petovljah in namernega zavajanja prvotnih preiskav se bo nadaljeval 20. februarja. Pred dnevi je namreč nastopil novi javni tožilec Smitti, ki je zahteval trimesečni odlog, da se pripravi na odgovorno nalogo. Predsednik pa mu je dal na razpolago manj kot mesec dni. Prejšnji tožilec se je umaknil, ker je posredno vpleten v novo preiskavo o Petovljah, ki jo je pred kratkim dovršil beneški preiskovalni sodnik Casson.

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

IVAN CANKAR

LEPA VIDA

Režija: Meta Hočevar

V ponedeljek, 30. januarja ob 20.30 ABONMA RED A

v torek, 31. januarja ob 20.30 ABONMA RED B v Kulturnem domu v GORICI

Za ponedeljkovo predstavo vozi avtobus po običajnem voznom redu.

Vrsta kulturnih pobud v Gorici

Goriška občinska uprava je v tem tednu poskrbela za dve zanimivi pobudi. V sredo, 25. januarja, so v galeriji deželnega avditorija v ulici Roma v Gorici odprli razstavo del zagrebških likovnih umetnikov. Zbirki so dali skupni naslov »Zagrebški umetniki — likovni izrazi«. Pri organizaciji te pomembne razstave je goriška občina sodelovala z Mednarodnim središčem za kulturne storitve v Zagrebu in z goriško sekcijo Združenja esperantistov. Na razstavi, ki bo odprta do 15. februarja, so razstavljene umetnine najrazličnejših likovnih zvrsti, slike, grafike in kiparski

izdelki, predstavljajo pa osem najvidnejših hrvaških umetnikov zagrebške šole.

Odborništvo za kulturo pri goriški občini pa prireja v dvoranah na gradu razstavo z naslovom »Oskar Kogoj — nature design«. Gre za predstavitev del rojaka iz Mirna, ki se ukvarja z oblikovanjem najrazličnejših predmetov vsakodnevnne uporabe. Pri tem si je postavil za cilj iskanje in upodabljanje tistih motivov in stilov, ki naj bi bili izraziti za slovensko najstarejšo kulturno dediščino. Oskar Kogoj se je s svojimi deli že močno uveljavil doma in v svetu.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Koncertno leto Huberta Berganta

Leto je naokrog in, kot je že v navadi, smo se tudi tokrat oglašili pri slovenskem orgelskem virtuozu Hubertu Bergantu, da skupaj pregledamo lanskoletno koncertno žetev. Kot prva zanimivost zbudi pri tem pozornost ugotovitev, da je mojster v letu 1988 opravil natanko isto število nastopov kot leto dni poprej: 97. Gre vsekakor za impozantno številko, ki pomeni v povprečju po dva nastopa tedensko in sploh izkazuje izjemne poustvarjalne zmožnosti. Tudi sicer je šlo za zanimivo koncertno leto, ki je našega umetnika popeljalo od Rima do Innsbrucka, prineslo mnoga druga lepa doživetja od inavguracije novih orgel v novi cerkvi v Novi Gorici do koncertov z novogoriškim Komornim zborom in se preko julijskih recitalov na Hrvaškem stopnjevalo v decembrski celovečerni koncert v ljubljanskem Cankarjevem domu kot enem od viškov lanskega leta. Skratka, mojster Bergant je z letom 1988 zadovoljen.

RECITALI DOMA IN NA TUJEM

V tej množici koncertnih nastopov je sploh težko najti izhodiščno točko. Zaustavili smo se najprej pri mojstrovih solističnih nastopih, ki jih je bilo lani sedemindvajset.

O gostovanju v Rimu smo v našem listu že poročali (Novi list, 7. julija 1988). To pot ponovimo le, da je mojster Bergant v večnem mestu nastopil v okviru manifestacije »Jugoslavija v čast sv. Cirilu«. Koncertiral je v jezuitski cerkvi sv. Ignacija na istoimenskem trgu, na Inštitutu za cerkveno glasbo pa je imel najprej predavanje o slovenski orgelski glasbi dvajsetega stoletja, nato pa še koncert v istem kontekstu.

V juliju je Bergant izvedel tri recitale na Hrvaškem: v Malinski in Punatu na otoku Krku in po petih letih spet tudi v Zagrebu. V avgustu je sledilo gostovanje v Avstriji s koncertoma v Iglu in Innsbrucku. Že v juniju je nastopil v Trstu (Rojanu), v oktobru v Gazzolu di Arcole pri Veroni, konec leta pa še v Romansu.

Med koncerti v Sloveniji je seveda potrebno na prvo mesto postaviti celovečerni recital v Cankarjevem domu v Ljubljani, četrti po vrsti (prejšnji v letih: 1982, 1984 in 1986). Na mogočem instrumentu, zgrajenem po Bergantovi dispoziciji, je mojster tudi v četrto doživel prepričljiv uspeh. Razberemo ga lahko iz obeh kritik v ljubljanskih dnevnikih. Tako Delo piše: »... O orglavcu Hubertu Bergantu le to, da o kakovosti nastopa ni bilo treba dvomiti. Hubert Bergant je pokazal, da orgelski recitali niso nujno le stvar najbolj bogate orgelske dediščine umetniško neusahljivih orgelskih velikanov, ampak da obstaja vzporedno še veliko orgelskih del, ki so ob primernem izboru lahko še kako zanimiva za orgelske recitale... Orglavec Hubert Bergant je s tem recitalom nakazal novo smer v oblikovanju programa, v registraciji in odtehtanosti zvočnih registrov pa tudi precej bolj individualno poudarjeno orgelsko igro...« V Dnevniku pa je zabeleženo: »... Bergantov orgelski recital je tako izzvenel v zajetno recitalno dejanje, z obilico kvalitetne glasbe ter s tehtno koncertantno sposobnostjo in pripravljenostjo.«

Bergant je nastopil tudi na blejskem Otoku, ostale solistične nastope pa je imel po primorskih cerkvah. Tako je igral na blagoslovitvi novih or-

gel v Novi Gorici, po dva koncerta izvedel v Biljah (na restavriranih Kacinovih orglah), Vrtojbi in na Kapeli, po enega pa v Ajdovščini, Kromberku, Sežani, Mostu na Soči, Smartnem, Sveti gori, Postojni in Desklah.

VEČER S HUBERTOM BERGANTOM IN GOSTI

Tako je prireditelj — Kulturni dom Nova Gorica — poimenoval slovesno promocijo koncertnih orgel v novogoriški novi cerkvi. Nabito polna cerkev je bila priča izjemnemu koncertnemu dogodku, izrednih programskih razsežnosti. Uvodni del je bil namenjen solističnim orgelskim točkam, v nadaljevanju pa je Bergant nastopil s sopranistko Ognjanovičevo, baritonistom Ostaševskim, violinistom Marcosigom, flavtistom Ruplom, trobentarjem Grčarjem, rogoistom Faloutom in s Slovenskim oktetom. Kot že omenjeno, je Bergant igral tudi na blagoslovitvi orgel, ki je sledila promociji. Orgle so izdelane po njegovi dispoziciji.

Z večino zgoraj naštetih gostov je mojster nadaljeval že utečeno sodelovanje iz prejšnjih let. Tako je s Slovenskim oktetom nastopil v Ljubljani (Vič in Center - frančiškani), Ptuj, Prevaljah, Stari Loki, Vrhniki, Logatcu, Sevnici, Železnikih, Črnomlju, Novem mestu, Ormožu, Ljutomeru, Murski Soboti, Kamniku, Tolminu, na Mirenskem Gradu, Rabu, v Braslovcah, Škocjanu na Koroškem in Limbušu.

S pevci Zlato Ognjanovičevo, Dragišo Ognjanovičem in Marcelom Ostaševskim (nekajkrat v nepopolni pevski zasedbi) pa je Bergant koncertiral v Gorici, Črni na Koroškem, Rakeku, Hočah, Dutovljah, Ljubljani (Šiška), Radovljici, Sentilju, Kranju, Radečah, Borovnici, Šentrupertu, Planini, Kobaridu, Črničah, Podbrdu, Vačah, Jezerskem, Cankovi, Murski Soboti, Lučah, Brežicah, Slovenj Gradcu, Izlakah, Lenartu, Vuzenici, Domžalah, Sevnici, Nazarjah, Mavčičah in Račah.

Z violinistom Alfredom Marcosigom pa stali gostovala v ZRN (Büren), Italiji (Ločnik, Melé in Inemo) ter v Sloveniji (Hrenovice in Šempas).

Na odmevni prireditvi Anton Nanut z gosti v ljubljanskem Cankarjevem domu je Bergant nastopil s Slovenskim oktetom in radijskim orkestrom. Večer je posnela tudi ljubljanska televizija.

Lepo doživetje so pomenili koncerti z novogoriškim Komornim zborom pod vodstvom dirigenta Janeza Boleta, ob sodelovanju sopranistke Gracljeve in koprškega komornega ansambla. Zvrstilo se je več nastopov in sicer dva v Novi Gorici (Kulturni dom in ponovitev v novi cerkvi), Torino, Ivrea in Piran.

Za popolnost tega pregleda preostane še nekaj koncertov: Kanal in Kamnik (z baritonistom-rojakom Samom Vremšakom), Ljubljana-Moste (z basistom Janezom Vasletom iz Argentine), Postojna (s tenoristom Vidom Lisjakom) in Ločnik (s tamkajšnjim zborom).

PRAIZVEDBE SKLADB

Takšna koncertna množičnost zahteva tudi ustrezne programske širine. Umetniška radovednost sili v vedno nove in nove izzive, ki prina-

dalje na 8. strani ■

Nova številka Primorskih srečanj

Zadnja številka revije za družboslovje, gospodarstvo in kulturo Primorska srečanja, oštevilčena dvojno, 87-88, prinaša več kot sto strani gostega tiska z bogatim gradivom z različnih področij. V uvodniku Bogdan Zorž razmišlja o družbeni krizi in zaupanju. O njem pravi na koncu, da se vzpostavi kar samo po sebi, ko so spoštovane druge temeljne vrednote...

V prvem delu revije je več zgodovinskih, zemljepisno-gospodarskih in ekoloških esejev. Predstavljena sta dva ugledna primorska znanstvenika, ki v intervjuju spregovorita o svoji življenjski poti in delu. To sta svetovno znani strokovnjak za industrijsko in intelektualno lastnino akademik dr. Stojan Pretnar in vodja zdravstvenega računalniškega središča v Novi Gorici, diplomirani ekonomist Darko Lasič.

Znani preučevalec prekomorskih brigad Albert Klun podaja pregled razvoja prekomorskih brigad in drugih narodnoosvobodilnih enot v južni Italiji. Zgodovinar akademik Bogo Grafenauer objavlja tretji esej o izvoru slovenskih prednikov, v katerem zavrača teorije Mateja Bora, Jožka Šavlija in Ivana Tomažiča o venetskem izvoru.

Zdenka Lovec poroča o lanski mednarodni literarni nagradi Vilenica. Revija Primorska srečanja namreč mednarodnim srečanjem pisateljev v naših krajih posveča veliko pozornost.

Drugi del revije je posvečen leposlovju. Zastopanih je 14 pesnikov in prozaistov. Med njimi je mlada Vilma Purič iz Repna.

Avtorji s te strani meje pa so številnejši v tretjem delu revije — Zapis. Med njimi so Igor Komel, Pavle Merku, Nadja Rebec in Milko Rener. Prisoten pa je tudi italijanski avtor, inženir Gino Brazzoduro iz Pise, sicer član uredništva revije Most. O rajnem primorskem politiku dr. Jožu Vilfanu pišeta ravnokar preminuli Julij Beltram in pa upokojeni diplomat Rudi Čačinovič, ki prinaša tudi manj znane podatke, na primer o nalogu Kominforma za snovanje Slovenskih narodnih revolucionarjev kot paralelne, a formalno ločene organizacije komunistov. Pavle Merku poroča o posvetovanju o slovenščini v Tipani, v Primorskih imenoslovnih prispevkih pa obravnava vasi Naklo, Pliskovica in Ponikve. Igor Komel piše o delu Kulturnega doma v Gorici. Nadja Rebec prikazuje tri pesniške zbirke Giorgia Depangherja, Milko Rener pa ocenjuje razstavo o arhitektu Fabianiju. Sicer pa je prispevkov v tej številki toliko, da vseh ni mogoče naštetih.

—O—

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

HERMANN BROCH

POVEST SLUŽKINJE ZERLINE

Režija: Zarko Petan

Igra: Bogdana Bratuž

v četrtek, 26. januarja, ob 20.30 v Kulturnem domu v SOVODNJAH

v petek, 27. januarja, ob 20.30 v Kulturnem društvu Briški grič v ŠTEVERJANU

SPOMINSKA PRIREDITEV V MAČKOLJAH

Prosvetno društvo Mačkolje se je v nedeljo, 22. t.m., spomnilo 30-letnice smrti domačina, teologa in pisatelja dr. Ivana Tula. Na spominskem večeru je pel domači mešani zbor. Profesor Tone Požar iz Vipave je obudil spomine na dr. Tula kot profesorja moralke v goriškem semenišču, profesor Martin Jevnikar pa je orisal Tulovo bogato publicistično delo.

POLITIKA V DEŽELI

Predstavniki Liste Frausin so na tiskovni konferenci v Miljah poudarili, da bo na petkovi seji (27. t.m.) občinskega sveta odbor župana Muttona, ki razpolaga s 15 glasovi od skupnih 30 svetovalcev, dokončno odstopil. Komunisti pa nasprotujejo predčasnim volitvam.

Podatki o zborovanju Krščanske demokracije v Vidmu, na katerem so določali delegate za deželni kongres, kažejo, da je premočno zmagala lista, ki so jo podpirali minister Santuz, predsednik deželnega odbora Biasutti, poslanec Bertoli in bivši predsednik deželnega odbora Comelli. Na vsedržavni ravni se sklicuje na ministrskega predsednika in strankinega tajnika De Mito. Prejela je skoro 76 odstotkov glasov. Deželni kongres bo 11. februarja v Huminu.

* * *

V soboto, 21. t.m., je bilo v Kobaridu tradicionalno srečanje med predstavniki družbenopolitičnih organizacij s Tolminškega in Benečani. Novost letošnjega srečanja je, da sta se ga udeležila tudi predsednik SZDL Slovenije Jože Smole in odposlanstvo Ssk, ki ga je vodil predsednik Marjan Terpin.

OBČNI ZBOR DEKLIŠKEGA ZBORA DEVIN

Dne 21. t.m. je v Devinu imel redni občni zbor Dekliški zbor Devin. Na dnevnem redu so bila poročila tajnice Brede Klanjšček Caharija, predsednice dr. Alenke Legiša ter blagajnika in pevovodje Hermana Antoniča.

Poročila so osvetlila bogato pevsko in kulturno-prosvetno dejavnost zbora, ki združuje dekleta iz številnih vasi zahodnega dela devinsko-nabrežinske občine, a tudi iz Jamelj in od Sabličev. Velik poudarek so dali dejstvu, da sta si zbora devinskih Deklet in Fantov izpod Grmade končno uredila primerne društvene prostore.

Na občnem zboru so izvolili nov odbor. Za predsednico je bila izvoljena Katja Terčon iz Mavhinj, podpredsednica je Nadja Zoli, za tajnico je bila izvoljena Katerina Legiša. Za blagajnika pa so članice zbora potrdile zborovodjo Hermana Antoniča.

SLOVENSKI MLADOSTNIK MED IDENTITETO IN NEVARNOSTJO ASIMILACIJE

■ nadaljevanje s 5. strani

ranje prinaša še večje zapiranje ob vedno manjšem jedru. Ko otroci odhajajo ven, vedno več se jih izgubi, tukaj, ampak tudi Italijani v Istri, Madžari v Prekmurju in Slovenci na Koroškem.

V perspektivi, ki jo je nakazal prof. Luccio (vsi navedeni izrazi so njegovi), vprašanje nove opredelitve za motivacijo o slovenski pripadnosti ne zadeva le slovenskih otrok (in Slovencev) iz Laškega. Takšna zahteva po bolj sodobnem in ustreznem pojmu »narodnostnega ponosa« postaja osnovni pogoj in dejavnik za razvoj celotne slovenske skupnosti v Italiji (in tudi drugih etnično-nacionalnih manjšin) v dejanskem razmerju sožitja z večinsko kulturo. Iskanje in izdelava primernih metod, da bi prišli do takšnega »narodnostnega ponosa« (v močnem smislu besede in odprtega do drugih), postaja vse bolj nujen smoter za nas vse.

Davorin Devetak

Odnosi med Bonnomo in Varšavo

Letos bo 1. septembra poteklo 50 let, kar je nacistična Nemčija zasedla Poljsko. Časopisje namiguje na to, da se oblasti v Bonnu pripravljajo na velikopotezno spodbujanje stikov med državama. Ravno na obletnico napada naj bi zahodnonemški predsednik Von Weizsaecker obiskal Varšavo. Pred 50 leti se je kot 19-letni vojak udeležil napada, njegov brat pa je v poljsko-nemški kampanji izgubil življenje. Tudi kancler Kohl naj bi letos obiskal Poljsko. Poljske oblasti naj bi pristale na priznanje temeljnih pravic nemških manjšin, ki kljub povojnim bibličnim selitvam še

vedno štejejo na Poljskem pol milijona prebivalcev. Zagotoviti bi jim bilo treba pouk materinščine v šoli, dobavo nemškega tiska in bogoslužje v domačem jeziku.

Poljaki pričakujejo novih oblik finančne in gospodarske pomoči.

V Gdansku je medtem zasedalo vsedržavno vodstvo Solidarnosti, ki je ocenilo dokument poljske partije o sindikalnem pluralizmu. Voditelj Walesa meni, da listina omogoča začetek dialoga z vlado, nekateri drugi predstavniki prepovedanega sindikata pa se ne zadovoljujejo z omejevalno vsebino partijskega dokumenta.

JOZKO ŠAVLI

Nagelj - slovenska roža

X.

Nageljne dokaj gojijo tudi v Romuniji. (94) Toda v kulturi starih romunskih pokrajin (Vlaška, Moldavija) nimajo nikakega pomena, kakor tudi ne v romunski ljudski pesmi. Najdemo pa jih kot motiv v ljudskem okrasju. Posebno v pokrajini Transilvanija (Sedmograška, Erdeljsko), (95) ki je do prve svetovne vojne spadala pod Ogrsko. Na tem območju je nageljnovega motiv razširjen kot sestavina okrasja na pohištvu, na prtihi in vezeninah ter na preprogah.

Gojenje nageljnovega je prav tako razširjeno v Bolgariji, vendar nagelj tudi v tej deželi ne igra nikakršne vloge v ljudskem življenju in navadah. (96) Podobno velja tudi za druge narode na Balkanu, za Grke, Makedonce, Srbe, Hrvate.

V vzhodni Evropi se je nagelj uveljavil v ljudskem okrasu, deloma pri Rusih, ki cenijo med raznimi vrstami še najbolj vrtnega (D. caryophyllus) in deltoideastega (D. Deltoides). Toda za Ruse nagelj ne predstavlja kake ljudske ali narodne rože, pač pa predvsem simbol revolucije (rdeč nagelj). Že pred oktobrsko revolucijo 1917 je bil znak pripadnosti delavskemu razredu.

Posvečenih mu je bilo celo nekaj revolucionarnih pesmi. Rdeč nagelj so nosili v majske demonstracijah, ki so bile še pod carji uradno prepovedane. (97) V Ukrajini najdemo motiv nageljna zlasti v okrasju pri umetnosti po cerkvah in samostanih, vendar predvsem na levi strani Dnjepra. Sredi prejšnjega stoletja so bile v Kijevski guberniji zapisane nekatere spomladanske pesmi, v katerih je omenjen tudi nagelj. (98) Sicer pa nagelj tudi pri Ukrajincih nima nikake simbolike.

V severni Evropi prav tako ne igra nobene vloge v ljudski kulturi, npr. na Švedskem. (99) Verjetno prav tako ne na Norveškem. Na Danskem (100) ga zasledimo v neki baladi od začetka 16. stol. Danci sicer dokaj poznajo simboliko cvetja, v prejšnjih stoletjih predvsem v krščanskem pomenu in verjetno pod nemškim vplivom.

Na južnonemškem in avstronemškem prostoru so nageljni med gojenim cvetjem prav pogosti in, kot že omenjeno v primeru Avstrije, se pojavljajo kot motiv tudi v ljudskem okrasju. Ob nedeljah in praznikih so fantje svoj čas radi zataknili v gumbnico rdeč nagelj kot pušeljc. Toda nagelj tudi v teh predelih ni nikoli dobil pome-

na ljudskega oz. narodnega cveta. Imel pa je svojo vlogo v ljudskem zdravilstvu, veljal pa podobno kot muškat za ljubezenski napoj. (101)

Za jugozahodno Evropo, to je Pirenejski polotok, ni bilo mogoče dobiti jasnih podatkov. Znano je pa, da je tudi v tem predelu gojenje nageljnovega razširjeno in da ima ta cvet določeno vlogo v ljudski kulturi, predvsem kot pušeljc. Ni pa postal narodni cvet.

Iz pravkar podanega pregleda lahko ugotovimo, da se je nagelj najbolj uveljavil kot ljudska roža v Franciji, nadalje na Češkem, v novejšem času pa kot znak socialističnega gibanja. Toda le pri Slovencih se je dokončno uveljavil kot narodni cvet, kot simbol slovenstva. (102) In obenem kot simbol čustev in ljubezni.

Upodablja se stiliziran: na nekoliko ukrivljenem peclju dva šilasta lista; cvet sam pa ima največkrat pet lističev, izmed katerih izhajata dva pestiča.

Narodne rože

Že uvodoma smo v pričujoči študiji obravnavali nekatere cvetove, ki pri posameznih narodih veljajo ne samo za ljudske, temveč tudi za narodne rože in se v tem svojstvu pojavljajo tudi v grbih. Izmed današnjih državnih grbov s podobo cveta je gotovo najbolj značilen cesarski grb Japonske; stilizirana krizantema v rumeni barvi, brez drugih sestavin.

Koncertno leto Huberta Berganta

■ nadaljevanje s 6. strani

šajo vabljivo poustvarjalno svežino in raznolikost. Za Bergantove programske izbire je značilno, da se osredotočajo na številne glasbene obletnice - rojstev ali smrti skladateljev, včasih gre kar za cele cikluse te vrste (npr. Bach, Liszt). V sporedu decembrskega koncerta v CD sta zbudili pozornost imeni H. Haselböcka in A. Heilerja — mojster se je z njima očitno spomnil svojih dunajskih profesorjev. Pa še ena stalnica se pojavlja v Bergantovih poustvarjalnih usmeritvah — krstne izvedbe orgelskih del. Gre redno za sodobne glasbene stvaritve, katerih izvajanje terja zares garaško delo. Opisnemu koncertnemu maratonu daje seveda to še dodatno težo.

Leto 1988 je bilo glede praižvedb še posebej bogato. Tako je Bergant v Rimu prvič izvedel Eikon Primoža Ramovša, v Kanalu pa Suito Marijana Gabrijelčiča, Fugo v a-molu Sama Vremšaka in Vox humano Petra Kopača (slednji dve skladbi je sicer igral že v rodnem Kamniku, na nekakšni generalki za kanalski koncert). Za težaško delo Srečka Koporca Prolog in fuga pa ni

SLOVENSKO KULTURNO REKREATIVNO DRUŠTVO JADRO

vabi starše in vse, ki jim je pri srcu vzgoja dorasčajočih otrok, na predavanje dr. Viljema Ščuke, šolskega zdravnika in psihologa na posebni šoli v Novi Gorici, na temo

RAZVOJ OTROKOVEGA ZNAČAJA V NAŠIH KRAJIH

Predavanje bo v petek, 27. januarja, ob 20. uri na sedežu društva v Romjanu.

Med japonskimi ljudmi pa so priljubljeni tudi drugi cvetovi, posebno češnjev, višnjev in tudi češpljev cvet, ki na svojih drevesih naznanjajo pomlad in njen čar. Na Kitajskem je svoj čas potonika ali majnica ponazarjala cesarski sijaj. (103)

Izmed azijskih dežel, ki imajo v grbu cvet, izstopa poleg Japonske tudi Južna Koreja. Podlaga njenemu grbu je *zimzelena krčnica* (*hypericum calycinum*) oz. njen rumeni cvet. Ponazarja celovitost dežele, ker rase po vsem njenem območju kot roža s posebno močnim in trdnim stebrom.

Tudi država Ceylon oz. Sri Lanka ima za podlago svojemu grbu cvet, in sicer lokvanj, budistično rožo, v rumeni barvi, ki je prav tako barva budizma. Nasproti temu pa je grb muslimanske države Pakistan, ki ga krasi *narcisa* (*narcissus*), slovensko *bedenka*, (104) povsem v zeleni barvi, barvi islama. Izredno slikoviti grb države Nepal pa ima poleg drugih sestavin tudi rdeči *sleč* (*rhododendron*), značilen cvet gorá in s tem tudi nepalske kraljevine.

V nekaterih primerih se v državnem grbu nahaja cela rastlina. Značilen primer tega je zlasti grb Mehike, katerega krasi *kaktus* (*cactus*). (105) Prevzet je po stari legendi, ki pripoveduje, da so mehiški rodovi dobili ukaz sončnega boga, naj sezdajo prestolnico na mestu, kjer najdejo na skali rastoči kaktus. Tako je nastala prestolnica stare, azteške Mehike. Potem je

mogoče z gotovostjo trditi, da bi šlo za praižvedbo. Pač pa sta sledili še dve krstni izvedbi Sama Vremšaka: skladba *Meditacija in koral* (1988) je bila prvič izvedena v Biljah, Dvojna fuga za orgle (1988) pa v Cankarjevem domu. Tu je bila na sporedu še ena praižvedba: *Toccata serena* (1977) Pavla Šivica.

P. B.

—o—

SPET POTRES V SZ

Na tisoče reševalcev je na delu v južnem Tadžikistanu, kjer je bil 23. t.m. potres, ki je terjal najmanj tisoč smrtnih žrtev. Nastopil je dve minuti po polnoči po našem času oziroma ob petih zjutraj po krajevnem času, tako da je prebivalce večinoma presenetil med spanjem. Jakost potresa sicer ni bila izredno močna, vendar je 40 sekund dolgi tresljaj sprožil ogromen plaz, ki je dolg kar 8 kilometrov. Eno vas je zasul s 15 metri zemlje, peska in kameinja, nekaj bližnjih vasi pa je v znatni meri poškodoval. Samo v Šarori naj bi umrlo 600 prebivalcev, torej v bistvu vsa vas.

Kasneje se je izvedelo, da potres ni zahteval tolikšnega števila smrtnih žrtev, kot se je zdelo prvi hip.

MADŽARSKA IN VEČSTRANKARSKI SISTEM

V Budimpešti je prišlo do prvega javnega razpravljanja o večstrankarskem sistemu. Na sedežu madžarskega političnega zavoda so se zbrali predstavniki partije in alternativnih skupin, predvsem Demokratskega foruma, ki povezuje kakih deset tisoč izobražencev in bo imel svoj kongres meseca marca.

bil pod špansko zasedbo znak kaktusa za več stoletij odpravljene. V začetku prejšnjega stoletja pa si ga je spet privzelo osvobodilno gibanje, tako je potem prišel v grb osvobodjene Mehike.

Poseben primer državnega grba in njegega znakov predstavlja ameriška država Kanada. Na njeni banderi (106) se od 1964 nahaja javorjev list, in sicer v rdeči barvi, ki spominja na padle Kanadčane v svetovni vojni. V državnem grbu pa se javorjev list, kot značilni kanadski znak, pojavlja že v preteklem stoletju. Toda samo v okrasju grba, katerega glavni del — ščit — ima bodisi takrat kot danes 4 sestavine: angleški, škotski, irski in francoski znak; šele v novejšem času ima ščit še peti znak, javorjevo vejico s tremi listi na belem, kot kanadsko sestavino. Grbovni okras pa ima za podlago zeleni vejici s štirimi cvetovi: *vrtnica* (Anglija), *osat* (Škotska), *deteljica* (Irska) in *lilija* (Francija). Tako so v grbu zastopane štiri prvotne domovine večine kanadskega prebivalstva.

Mnoge države in dežele v svoje grbe niso privzele značilnih ljudskih rastlin, temveč tiste, ki so osnova njih kmetijstva, gošpodarstva, ali pa imajo kake druge značilnosti.

(Dalje)

(94) Sporočila: Universitea din Bucuresti, Institutul de Studii Sud-Est Europene, Bukarešta, dne 6.6.1983 (dr. Andrei Pippidi)

BUSH IN LIBANON

Novi ameriški predsednik Bush ne bo spremenil načelne politike do ugrabiteljev ameriških državljanov v Libanonu. Časnikarjem je na zadevno vprašanje odgovoril, da tudi nova vlada ne bo popuščala izsiljevanju. Pomenljivo je dodal, da se dobra volja rojeva iz izpričane dobre volje sogovornikov.

Bush je še povedal, da pripravlja odgovor na velikodušno poslanico sovjetskega voditelja Gorbačova. Potrdil je tudi željo po tesnem sodelovanju s kongresom pri sestavljanju novega državnega proračuna.

TEDEN ZA EDINOST KRISTJANOV

V sredo, 25. t.m., se je končal teden za edinost kristjanov, ki ima letos geslo »Gradimo občestvo, samo eno telo v Kristusu«. V tem okviru je bilo v nedeljo, 22. t.m., v cerkvi v Borštu bogoslužje po vzhodnem obredu. Maševala sta ekumenska delavca Angel Kosmač in Jože Markuža, s petjem pa je liturgijo sooblikoval tržaški ekumenski zbor pod vodstvom Zorka Hareja. Lepo

PRIPRAVLJA SE SIMPOZIJ V INNSBRUCKU

■ nadaljevanje s 3. strani

v Innsbrucku, kjer je vzgojil več generacij avstrijskih esejistov, kritikov in zgodovinarjev. Veliko pozornost posveča tudi uveljavljanju jugoslovanskih literatur v tujini, pri čemer mu pomaga izjemno poznavanje nemškega jezika, v katerega je prevedel že vrsto jugoslovanskih knjig. Preden je doktor Konstantinović prevzel stolico za primerjalno književnost v Innsbrucku, je bil predsednik Zveze jugoslovanskih prevajalcev.

Zarko Petan

- (95) Sporočil: Muzeul etnografic al Transilvaniei, Cluj, dne 17.1.1984 (dr. Maria Bocse)
- (96) Sporočila: Bolgarskaja Akademija Nauk, Etnografičeskij Institut i Muzej, Sofija, dne 17.10.1984 (dr. Vesselin Hadžinikolov)
- (97) Sporočil prijazno: ing. Vladimir Pospelov, Perm, dne 7.4.1985
In uredništvo obzornika »Cvetovodstvo«, Moskva, dne 23.5.1985
- (98) Sporočil Institut iskusstvovedenija folklori i etnografii imeni M.F. Ryl'skogo Akademii nauk Ukrainskoj SSR, Kijev, dne 16.6.1983 (S.D. Zubkov)
- (99) Sporočil: Nordiska museet, Folkminnesamlingen, Stockholm, dne 22.10.1984 (Ebbe Schön)
- (100) Sporočil: Dansk Folkemindesamling, København, dne 16.11.1984
- (101) Sporočil: dr. Georg R. Schroubek (Univerza München), Gauting, dne 6.11.1984
- (102) Na tem mestu je treba pripomniti, da pred kakim letom po javnih občilih razširjeni motiv lipovega lista v domnevno pomeni znaka slovenstva v tem smislu nikakor ni resničen. V slovenskem izročilu obstaja samo lipa kot celotno drevo, v pomenu drevesa življenja še iz predzgodovine, ne pa lipov list. V pomenu sodobnega znaka Slovencev obstaja edinole stiliziran znak nageljna.
- (103) Segreti e virtù delle piante medicinali, Milan 1980, str. 327
- (104) gl. H. Tuma, Imenoslovje Julijskih Alp, Ljubljana 1929, str. 34
- (105) W. Smith, Flags and Arms across the World (slovenska izdaja), Zagreb 1982, str. 141
- (106) Uporabljam izraz *bandera*, ki ga najdemo v vseh evropskih jezikih; ohranjen tudi v slovenščini še iz srednjega veka. Še v letih po zadnji vojski smo uporaljali doma samo to besedo, dokler niso uvedli srbohrvaške »zastave«.